

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

دوره ترمین

کارگاه آنلاین
بررسی مقابله ای متون (مقدماتی)

دوره ترمین

کارگاه آنلاین
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

دوره ترمین

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

تیپ شخصیتی و رفتار رانندگی در دانشجویان دانشگاه یزد

مرتضی امیدیان^۱

چکیده

رانندگی و رعایت قوانین آن همواره به عنوان یک موضوع قابل توجه در حوزه سلامت فردی و اجتماعی مورد توجه بوده است. با افزایش تکنولوژی و سرعت اتومبیل‌ها موضوع خطرات تصادف و پیشگیری از آن نیز مورد توجه قرار گرفته است. در کنار توجه به امنیت جاده ای و بهبود تکنولوژی کنترل اتومبیل‌ها، به نقش عوامل انسانی نیز توجه شده است. هدف از این پژوهش بررسی ویژگیهای شخصیتی که می‌توانند، جرائم رانندگی را پیش بینی کنند. به این منظور دانشجویان به عنوان بخشی از جوانان جامعه به عنوان جامعه هدف انتخاب شدند. وبه ۱۰۰ نفر از آنها به صورت تصادفی در یک دوره زمانی، پرسشنامه رانندگی منچستر و پرسشنامه ۱۶ عاملی کتل داده شد. تعداد ۶۲ پرسشنامه برگشت داده شد و با استفاده از روش رگرسیون گام به گام، مورد تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که از بین عوامل شخصیتی ۱۶ گانه، عوامل H و O در پیش بینی خطای عادی و تجاوزکارانه نقش معنی داری داشتند. عوامل C و O در پیش بینی لغزش‌ها نقش معنی داری داشتند و به طور کلی نقش عوامل A، O، L و E در پیش بینی تخلفات رانندگی سهم معنی داری داشت. نتایج با توجه به پژوهش‌های انجام شده مورد بحث قرار گرفت.

کلیدواژگان: تیپ شخصیتی، رفتار رانندگی، دانشجویان

تصادفات یکی از شایع‌ترین عوامل مرگ و میر در میان نوجوانان و بزرگسالان است (گودرزی و شیرازی، ۱۳۸۴). در کنار سایر عوامل متغیرهایی چون سن، جنسیت و... با میزان تصادفات رابطه دارد (شاکری نیا، ۱۳۸۹ به اعتقاد شماری از صاحب نظران، انسان‌ها همان گونه رانندگی می‌کند که زندگی می‌کند (ژونه و همکاران، ۲۰۰۱). به این دلیل شخصیت راننده به عنوان یک عامل بالقوه‌ی اساسی در رفتار رانندگی مورد توجه قرار گرفت. پاول و توبویوهان (۲۰۰۳) نیز معتقدند که بین ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی و رانندگی پرخطر در جوانان رابطه وجود دارد.

حق شناس و همکاران (۱۳۸۷) با استفاده از نمونه‌گیری در دسترس پرسشنامه رفتار رانندگی منچستر و پرسشنامه شخصیت نئو رابین ۵۳۷ آزمودنی توزیع کردند. نتایج نشان داد که، بین نمرات شاخص روان‌زندگرای (نوروتیک) آزمون نئو با میزان انواع خطا و انجام اعمال غیر قانونی رابطه مستقیم معنادار وجود داشت، به علاوه بین نمرات شاخص توافق با دیگران و برون‌گرایی در آزمون نئو با انواع خطا و انجام اعمال

دومین کنگره روان‌شناسی اجتماعی ایران

تهران- ۱۴ و ۱۵ اسفند ۱۳۹۲

غیرقانونی رابطه‌ی معکوس معنا داری دیده شد. روش نمونه‌گیری از نقاط ضعف این پژوهش بود. باقیانی مقدم و همکاران (۱۳۸۳) ۳۰۵، موتور سوار حادثه دیده‌ی شهر یزد در مورد مطالعه قرارداداند. نتایج نشان داد که بیشترین مورد رفتارهای نا ایمن در گروه سنی ۲۴-۱۳ سال، در محصلین و دانشجویان و در ساعت ۱۲-۷ صبح بود. ۷۴ درصد موتورسواران حادثه دیده دارای تیپ شخصیتی B بودند. همچنین اکثر نمونه‌های تیپ A مقررات راهنمایی و رانندگی را رعایت نکرده و اظهار داشتند که علت تصادف وجود مانع بوده است (۷۲/۲ درصد). به نظر می‌رسد ابزار ویژگی‌های شخصیت برای این مطالعه مناسب نبود. در پژوهشی برای شناسایی عوامل رفتاری مؤثر بر کاهش تخلفات رانندگی مهمترین عامل اثرگذار از ۱۰ عامل مورد استفاده، عامل شخصیت درونگرا در رتبه اول قرار داشت و عامل رفتار برونگرا در رتبه هشتم قرار داشت. ترتیب این عوامل به این شرح بود، ۱- شخصیت درون گرا ۲- یادآوری آموزشی ۳- توانایی هوش ۴- انگیزش ۵- تجربیات گذشته ۶- تقویت مثبت ۷- علاقه ۸- شخصیت برون گرا ۹- توانایی جسمی ۱۰- نگرش (پاکدین و همکاران، ۱۳۹۰). ابهام در گزارش نحوه اندازه‌گیری در پژوهشهای گزارش شده از پرسشنامه‌ها و آزمون‌های متغیرهای فوق و اعتبار آنها از نقاط ضعف این گزارش بود. روسیرو همکاران (۲۰۰۸)، استفاده از پرسشنامه کتل را به این دلیل در اندازه‌گیری شخصیت توصیه می‌کند که برای افراد طبیعی و غیربیمارکاربردار و به ویژه این آزمون گستره وسیع تری از ویژگی‌ها را اندازه‌گیری می‌کند. با توجه به نرخ بالای آمار تصادفات در سنین جوانی جامعه آماری دانشجویان دانشگاه یزد انتخاب شد. به عبارت دیگر مسئله‌ای که این پژوهش بر آن تمرکز دارد این است که آیا بین ویژگی‌های شخصیتی آزمون ۱۶ عاملی کتل و عادت‌های رانندگی آزمون منچستر رابطه وجود دارد. این پژوهش و پژوهش‌های مشابه می‌توانند در افزایش آگاهی ما از علل تخلفات رانندگی مؤثر باشند و روش‌هایی را برای کاهش خطرات ناشی از تصادفات پیش روی ما قرار دهند.

روش

شرکت کنندگان، دانشجویانی بودند که از پارکینگ دانشگاه استفاده می‌کردند. چون این تعداد متغیر بودند به مدت یک ماه پرسشنامه بین افراد توزیع شد که از حدود ۱۰۰ پرسشنامه توزیع شده، ۶۲ مورد تکمیل و به پژوهشگران برگشت داده شدند. در این پژوهش به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد از دو پرسشنامه رفتار رانندگی منچستر (۲۰۰۴) و پرسشنامه ۱۶ عاملی کتل استفاده شد.

یافته‌ها

جهت پیش بینی تخلفات تجاوزکارانه از روش رگرسیون چندگانه استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱ ارائه شده است.

دومین کنگره روان‌شناسی اجتماعی ایران

تهران- ۱۴ و ۱۵ اسفند ۱۳۹۲

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	R^2	مقدار F	سطح معناداری	Beta	t	سطح معناداری
خطای تجاوزکارانه	عامل O کتل	۰/۳۷۵ ۰/۱۴۱	۹/۶۶	۰/۰۰۳	-۰/۳۷۵	۳/۱۰	۰/۰۰۳
خطای عادی	عامل O	۰/۴۲۹	۶/۵۳	۰/۰۰۳	-	۲/۴۷	۰/۰۱۶
	عامل H کتل	۰/۱۸۴				۲/۱۲	۰/۰۳۸
لغزش‌ها	عامل O	۰/۴۲۷	۶/۴۵	۰/۰۰۳	-	۳/۱۵	۰/۰۰۳
	عامل C کتل	۰/۱۸۲				۲	۰/۰۵۰
تخلفات به طور کلی جمع کل	عامل O	۰/۷۳۸ ۰/۵۴۴	۱۶/۷۱	۰/۰۰۱	-	۵/۷۶	۰/۰۰۱
	عامل A					۴/۰۲	۰/۰۰۱
	عامل L						
	عامل E کتل					۲/۳۳	۰/۰۲۳
						۲/۱۷	۰/۰۳۴

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود خطای تجاوز کارانه تنها توسط عامل اضطراب و پریشانی (O)، خطای عادی توسط عوامل ادوارخوی-گسیخته خوبی (H)، لغزش‌ها توسط عوامل (O) و (C) ثبات هیجانی-نوروزگرایی و بالاخره نمره خطای کلی توسط عوامل (O)، گرمی و مهربانی (A)، گسیخته خوبی (L) و استیلا خوبی (E) پیش بینی و تبیین می‌شود

نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که به کمک آزمون شخصیت ۱۶ عاملی کتل می‌توان تخلفات رانندگی را با توجه به آزمون رانندگی منچستر پیش بینی کرد. همان‌گونه که در نتایج مشاهده شد در سه خرده‌مقیاس این آزمون (خطای عادی، خطای تجاوزکارانه و لغزش‌ها) مقدار ضریب رگرسیون معنی‌دار بود. این نتایج با پژوهش‌های قبلی از نظر کلی یعنی نقش ویژگی‌های شخصیتی در رانندگی همسو بود (گودرزی و همکاران، ۱۳۸۴، شاکری نیا، ۱۳۸۹، باقیانی و همکاران، ۱۳۸۵، نابی و همکاران، ۲۰۰۵). ولی به دلیل تفاوت در نوع ابزار مورد استفاده با آنها در جزئیات تفاوت داشت. در این پژوهش مقدار ضریب چندگانه برای نمره کلی تخلفات رانندگی برابر با ۰/۷۳۸ بود که ضریب رگرسیون قابل توجهی است که مجذور آن برابر با ۰/۵۴۴ بود. این نتیجه نشان می‌دهد که ۵۴ درصد از واریانس تخلفات رانندگی توسط چهار ویژگی شخصیتی گرمی و مهربانی (A)،

دومین کنگره روان‌شناسی اجتماعی ایران

تهران- ۱۴ و ۱۵ اسفند ۱۳۹۲

اضطراب و پریشانی (O)، گسیخته‌خویی (L) و استیلا‌خویی (E) تبیین می‌شود. در تمام این موارد مقدار ضرایب بتای استاندارد به صورت معکوس رابطه دارد. یعنی هرچه فرد در ویژگی گرمی نمره اش کمتر باشد، تخلفات رانندگی او بیشتر است. یعنی افراد هرچه مهربان‌تر و گرم‌تر باشند، احتمال تخلف در آنها کمتر است. اضطراب و پریشانی نیز هرچه بیشتر باشد، امکان تخلف کمتر است. باید توجه داشت که این اضطراب به عنوان یک ویژگی عادی و نه بیماری مورد توجه است و نمره کم در آن به معنای بی‌خیالی و دوری از اضطراب است. روشن است فردی که از عاقبت رفتار خود نمی‌ترسد و اضطرابی ندارد بیشتر در معرض خطر تخلف است. متغیر سوم گسیخته‌خویی است که در آن افراد بیش از حد تردید داشته و محتاط هستند، روشن است که نمره کم در این متغیر با احتیاط کم و خوش‌خیالی همراه است، که می‌تواند با خطر پذیری بیشتر همراه باشد (به دلیل رابطه معکوس). در رابطه با عامل چهارم که به استیلا و تسلط فرد مربوط است، نمره پائین در این مقیاس با تخلف بیشتر همراه است که به معنای احساس عدم تسلط و گرایش به تسلیم است. شاید در رانندگی تسلط بر مسائل پیرامون و گرایش به آن عامل مهمی باشد که می‌تواند در تخلفات مؤثر باشد زیرا چنین فردی احساس می‌کند بر خود مسلط است و تسلیم شرایط نیست.

منابع

- باقیانی مقدم، محمدحسین؛ حلوانی، احرام پوش، محمدحسن؛ (۱۳۸۵). بررسی تیپ شخصیتی و وضعیت حادثه در موتورسواران حادثه دیده شهرستان یزد در سال ۱۳۸۳، مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران، (۵۱) ۱۶، ۶۹-۷۴.
- پاکدین امیری، علیرضا، پاکدین امیری، حمیدرضا (۱۳۹۰). شناسایی و رتبه بندی عوامل رفتار فردی مؤثر بر کاهش تخلفات رانندگی با استفاده از الگوریتم تاپسیس، فصلنامه علمی-ترویجی راهوار، سال هشتم، شماره ۱۴، ص ۷۹-۹۰.
- حق شناس، حسن، حسینی، ماریه، جمشیدی، معصومه، عزیزی، حمیدرضا (۱۳۸۷). رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و رفتار رانندگی در شهر شیراز (۱۳۸۴)، مجله پژوهشی حکیم، دوره یازدهم، سال سوم، ص ۴۷-۵۴.
- شاکری نیا، ایرج (۱۳۸۹). رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی، سلامت روان و پرخاشگری با عادات رانندگی در رانندگان پرخاطر، فصلنامه مطالعات مدیریت ترافیک، سال چهارم شماره ۱۵، ص ۶۱-۷۴.
- عبادی، غلامحسین (۱۳۷۴). هنجاریابی پرسشنامه ۱۶‌عنلی کتل فرم PEF۱۶، پایان نامه کارشناسی ارشد روانسنجی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- گودرزی، محمدعلی و شیرازی، ملیحه (۱۳۸۴). بررسی رابطه تحریک جویی و رفتار رانندگی پرخاطر، مجله روانشناسی، سال نهم، (۱) ۳۳، ص ۳۴-۳۹.
- Jonah, B. A; Thiessen, E. & Au-Yeung E, (2001). Sensation seeking risky driving and behavioral adaptation. *Accident Analysis and Prevention* [33]:679 – 68.
- Larsen, R. J. , & Buss, D. M. (2002). *Personality psychology: Domains of knowledge about human nature*. New York: McGraw-Hill.
- Nabi H, Consoli SM, Chastang JF, Chiron M, Lafont S, Lagarde E. (2005). Type A behavior pattern, risky driving behaviors, and serious road traffic accidents: a prospective study of the GAZEL cohort. *Am J Epidemiology*. May; 161[9]: 864-70.
- Pål, U. and Torbjørn, R (2003). Personality, attitudes and risk perception as predictors of risky driving behavior among young drivers. *Safety Science*. 41[5]: 427-443.
- Rossier, J. , de Stadelhofen, F. M. , & Berthoud, S. (2004). The hierarchical structures of the NEO-PI-R and the 16 PF 5. *European Journal of Psychological Assessment*, 20, 27-38.

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

توجه: بررسی مقاله ای متون (مقدماتی)

کارگاه آنلاین
بررسی مقابله ای متون (مقدماتی)

PROPOSAL
پروپوزال

توجه: پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

کارگاه آنلاین
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

ISI
Scopus

توجه: آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو